

En efterlysning - om pladefejl i 1 kr. Chr.X

I øjeblikket arbejder jeg intenst på – i mine ledige øjeblikke – som desværre ikke er mange - en artikel om Christian X 1 krone tofarvet type I. Mærket udkommer fra 24. februar 1922 og frem i 9 tryk. Der er den besynderlighed, at de første 8 tryk af 1 krone er af type 1, derefter udkommer tryk 9 og 10 i type II. I slutningen af 1926 vender type I så tilbage for en kort bemærkning, nemlig tryk 11, hvorefter resten af 1 kroners levetid (til 1934) bliver trykt med type II trykpladen (tryk 12-20).

Hvorfor man laver en ny trykplade i 1925, melder historien ikke noget om, og i særdeleshed ikke hvorfor man i november-december 1926 griber tilbage til en gammel trykplade for et enkelt tryk, men det vil jeg snarest vende tilbage til i den efterfølgende artikel.

En anden besynderlighed er den store pladefejl i rammetrykpladen til type 1: position nr. 33: ”Stor farvet plet i andet A i Danmark”. Det er en pladefejl – variant – som uden videre diskussion burde finde plads i ethvert Danmarkskatalog. Den er iøjnefaldende, tydeligt at se med det blotte øje, og betydningsfuld, fordi den faktisk bliver opdaget og fjernet i løbet af produktionen.

Stor pladefejl - pos. 33 - Farvet prik i andet A i Danmark - her 1. tryk

Ved gennemgangen af Postmuseets samling af helark fandt jeg hurtigt pladefejlen i tryk 1 og 2. Her har museet henholdsvis 3 og 2 helark. Men museet har ikke helark af tryk 3, 4, 5 og 6. Men igen af tryk 7 og 8 findes helark – især 7. tryk, hvor der

1 kr. type 1 - 5. tryk - pos. 33-35, 43-45. Varianten er i øverste venstre mærke - læg mærke til den meget mørke ultramarine blå farve, som er karakteristisk for dette tryk

Pladefejlen i nærbillede

er mange helark med postfærgeovertryk. I 7. tryk er varianten fjernet. Eftersom det er en farvet plet i et hvidt område burde det forholdsvis let kunne lade sig gøre at bortretouchere den.

Spørgsmålet er nu: hvornår er det sket? Jeg har fundet nogle stykker af denne variant og kan tælle således:

Tryk 1: 6 stk.

Tryk 2: 1 stk.

Tryk 3: ingen

Tryk 4: 2 stk.

Tryk 5: 1 stk.

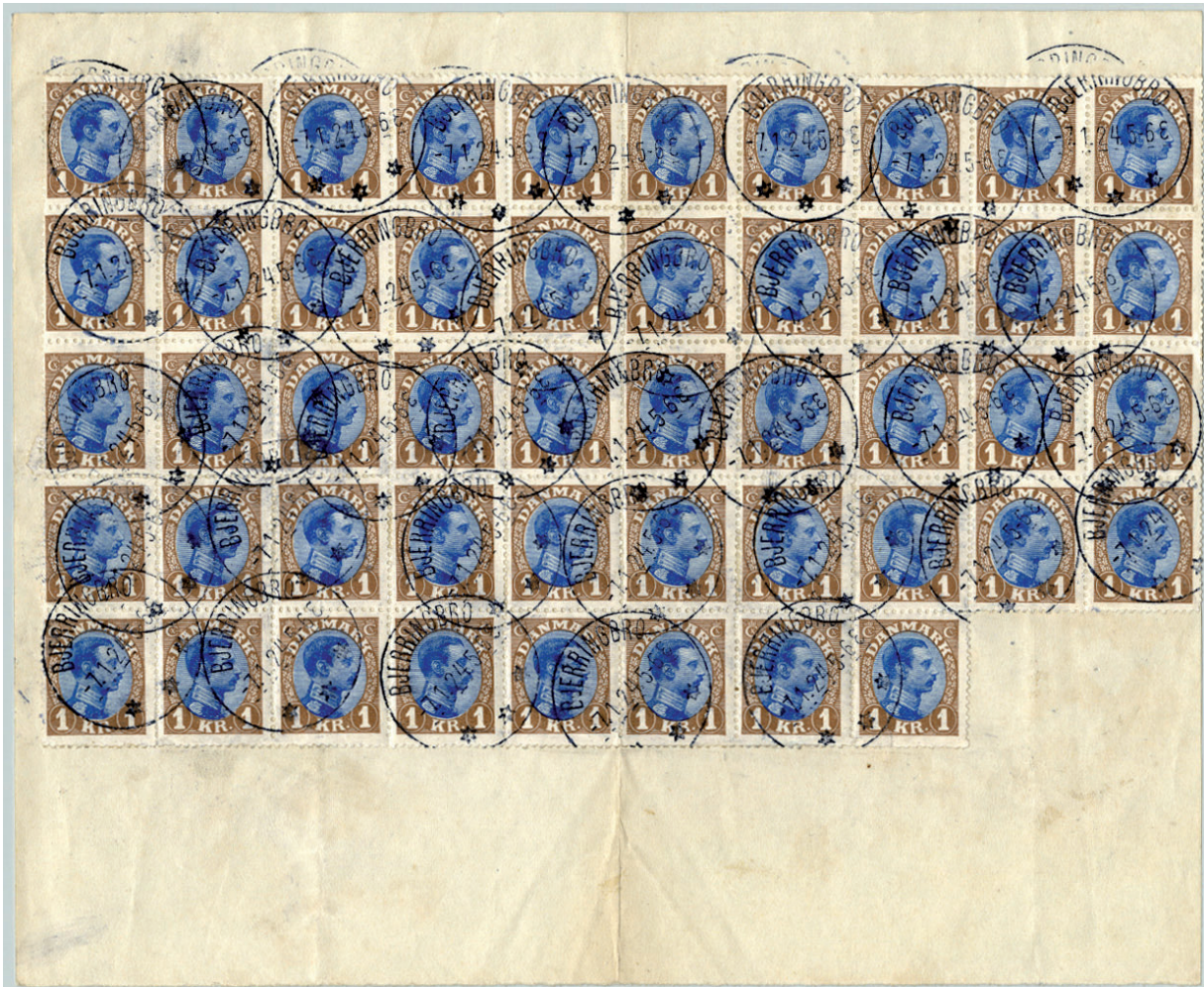
Eftersom jeg har været et forholdsvist stor materiale igennem, kan I nok se, at den ikke er helt almindelig.

Tryk 1 er trykt med medaillonplade 5. Tryk 2 med medaillonplade 6, mens tryk 3 til 6 alle er med medaillonplade 7. I pos. 33 er i tryk 1 anvendt medaillonmatricetype 7, i tryk 2 medaillonmatricetype 6, mens der i tryk 3 til 6 er anvendt en ny medaillonmatricetype som jeg engang har kaldt a2 – en ny undertype af type "a" – udover at der er et brud i en skraveringsstreg bag nakken er der 3 skraveringsstreger højere op en farvet plet imellem skraveringslinierne.

I lang tid troede jeg, at pladefejlen kun var forblevet uopdaget af trykkeriet i meget kort tid, men for

Adressekort på pakke på 20 kg sendt 8.81924 fra København til Dragør. Takst: 3-5 kg.: 75 ore, derefter 25 ore pr. kg = 75 + 15 * 25 ore = 450 ore. Bl.a. frankeret med parstykke 1 kr. tryk 4 pos. 32-33. Pos. 32 med rammematricfejl og pos. 33 med rammefejl - prik i A

Postkvittering for indlevering af 1200 stk. tryksager uden adresse til omdeling fra Bjerringbro Postkontor. Takst: 4 ore pr. tryksag under 50 g. Ialt 48 kr. Påklæbet arkdel 1 kr. type 1, tryk 6, pos. 31-78. Pos. 33 er uden „plet i A“

nylig fandt jeg så en seksblok, som i øvrigt passede sammen med 2 andre fireblokke alle stemplet i Ribe 22.5.1924. På denne 6-blok, som ganske tydeligt er fra tryk 5 (meget mørk, nærmest blåviolet farve) fandtes den berømte pladefejl så også. Senere har jeg fundet et par eksemplarer fra 4. tryk, bl.a. det viste adressekort fra Dragør stemplet 8.8.1924, som dog godt kunne være 6. tryk. 4. og 6. tryk er ikke de letteste at skille fra hinanden.

Mit spørgsmål til læserne er altså om I har observeret denne pladefejl? Hvis I har det, om I så evt. kan trykbestemme den. I første omgang er afstemplede eksemplarer fra før april 1923 uinteressante. 5. tryk afleveres nemlig 24/4 1923 til Materielkontoret. Hvis man har større enheder med og uden pladefejlen, kan det også være interessant at se nærmere på. Det er indlysende, at helark, hvis det findes, er umådeligt interessante for mig at se nærmere på.

Jeg har en større stemplet enhed – en 48-blok – på en kvittering for adresseløse forsendelse – afstemplet 7. januar 1924. På denne blok, som kan bestemmes til pos. 31-40, 41-50, 51-60, 61-70 samt 71-78 er der i pos. 33 ikke den omtalte pladefejl. Denne blok, der (på grund af farven) ikke er 5. tryk, kan altså kun være 6. tryk, som blev afleveret til Materielkontoret fra Frimærkekontrollen 15. december 1923. 7. tryk var først til rådighed 24. juli 1924

Konklusionen kunne altså være, at pladefejlen bliver fjernet mellem tryk 5 og tryk 6. Men det kunne også være under produktionen af henholdsvis tryk 5 eller tryk 6. Lidt mere dokumentation kunne dog være ønskeligt, så jeg håber på læsernes respons. En helt anden mulighed er, at man har byttet rundt på rammepladene. Jeg har dog ikke andre indikationer, der tyder på det!